

Amigdala

De *Lukas Bärfuss*

Născut în 1971 la Thun, în Elveția, Lukas Bärfuss a abandonat școala după clasa a noua și a muncit, printre altele, pe plantații de tutun, ca fierar-betonist și grădinar, apoi într-o librărie care l-a călăuzit spre literatură. Din 1997 trăiește din scris. Între 2009 și 2013 a fost și secretar literar la Schauspielhaus Zürich. Primele piese le-a scris pentru Grupul „400 ASA”, printre ai cărui membri fondatori s-a numărat. A devenit cunoscut în 2000 cu piesa *Meienbergs Tod* (Moartea lui Meienberg), dar primul mare succes (inclusiv internațional) l-a adus piesa *Die sexuellen Neurosen unserer Eltern* (Nevrozele sexuale ale părinților noștri), scrisă pentru Theater Basel, și care, până în 2005, a fost tradusă în 12 limbi. Între timp a mai scris peste zece piese, montate pe numeroase scene din țările germanofone și de peste hotare. A scos și un volum de proză, *Die toten Männer* (Bărbații morți). A primit aproape 20 de premii și distincții, printre care titlul de cel mai bun autor tânăr decernat de revista *Theater heute*, Premiul pentru cel mai bun dramaturg oferit de juriul Festivalului de la Mülheim an der Ruhr, Premiul Anna Seghers, Premiul pentru literatură al orașului Berlin, care presupune și calitatea de profesor invitat la Freie Universität Berlin, Premiul pentru literatură de la Solothurn (cea mai importantă întâlnire literară din Elveția), Premiul elvețian al cărții etc.

Distribuție: 3f, 4b

Genul: thriller psihologic, mister

Povești paralele, atât în spațiu, cât și în timp. Un personaj (oarecum) principal, doctorul Aaron, parcurge traseul piesei în scene intercalate, dar monologhează și dintr-un alt moment al vieții sale, care, în mod necesar, se cere scos din planul acțiunii. Dacă plasăm monoloagele în timpul prezent, atunci, toată piesa se desfășoară în trecut. Piesă în care întâlnim următoarele intersecții:

- Experimentul neuro-psihiatric care testează amigdala, folosind subiecți plătiți și care se desfășoară în laboratorul de cercetare al doctorului Aaron. Subiecții sunt doi emigranți dubioși, drogați, mici infractori, prieteni într-o oarecare măsură.

- Declarația dată unui ofițer de poliție de către soția doctorului, care pretinde că a văzut în păduricea de lângă oraș un animal sălbatic înfricoșător, dar ar fi putut la fel de bine să fie și un om. Între soție și polițist există o complicitate ascunsă, subterană, dar aproape palpabilă, care te duce cu gândul la faptul că e mai mult decât simpla denunțare la autorități a prezenței unei sălbăticiuni.
- Garsoniera unde locuiesc cei doi subiecți, care duc o existență dezordonată și presărată cu droguri și fac planurile pentru o lovitură serioasă.
- Cabinetul doctorului Aaron, unde are loc psihoterapia lui Lily, o fată tânără, aparent prostituată, și unde, din nou, se simte o misterioasă încărcătură/ complicitate între cei doi.
- Casa Victimei – o femeie singură, *dealer* de droguri, personaj ce va fi în primă instanță jefuit, apoi ucis de către cei doi emigranți, subiecții experimentului menționat.
- Spațiu/ spații nedeterminat/e, unde au loc monolagele doctorului Aaron

Legătura dintre toate aceste întâmplări dramatice și personajele piesei este făcută de multiple fire invizibile și toate par să se înnoade în persoana lui Aaron și, mai ales, în subtextul monoloagelor lui.

În piesa lui Bărfuss nu sunt specificate personajele la început și nu sunt menționate nici măcar pe parcursul dialogurilor. Rămâne sarcina regizorului să „investigheze” și să descopere cine și câte sunt aceste personaje.

Comentariul lui Scora: Asemenea altor mari dramaturgi contemporani (Neil LaBute, Dea Loher ș. a.), teatrul lui Bărfuss arată că autorul și-a însușit temeinic lecția vechii dramaturgii grecești. În piesele lui se simte acțiunea discretă, dar fermă, a unei forțe subteranre care împiedică acțiunea să ia un alt curs decât acela care pare a fi fost stabilit de ...Destin? Oricum, există o permanentă tensiune între personaje, între acțiunile lor, care parcă ar fi mâinate de voința de a urma alte căi, și această forță freatică ce le (re?)aduce în permanență pe făgașul pre-scris.

Amigdala are mister de thriller de cea mai bună calitate. O acțiune în permanență palpitantă, pasibilă de răsturnări, specifică genurilor de consum, ascunde semnificații psihologice și metafizice ametoare. Deși se citește ca un policier, e o piesă deloc ușoară – atât pentru regizor, cât și pentru actori. Dar, în cazul unei abordări reușite, nimic n-o mai împiedică să fie un mare succes.

* * *

Piesa a avut **premiera absolută** în mai 2009, la celebrul Thalia Theater din Hamburg, pentru care a fost scrisă. Regia: Stefan Kimmig.

* * *

Drepturile de reprezentare: Hartmann & Stauffacher, Verlag für Bühne, Film und Fernsehen, Bismarckstraße 36, 50672 Köln, info@hsverlag.com

Drepturile asupra traducerii în limba română: Victor Scoradeț.
vicmarsco@yahoo.de

Mostră text

4.

Hello.

Cum te cheamă.

Jenny.

Termină cu prostiile, pe nimeni nu-l cheamă Jenny.

Atunci cum mă cheamă.

Una așa ca tine.

Una așa ca mine.

Una așa ca tine s-ar putea numi Lilly.

Bine. Mă cheamă Lilly. Și ce facem mai departe.

5.

În fond, ai fost și la televizor cu povestea dumneavoastră.

Jurnalista era foarte drăguță. Deloc agitată, deloc pe fugă, relaxată. Numai că era singură. Foarte degradant. Pentru ea. N-avea cameraman, microfonul îl ținea

chiar ea. Jalnic. Televiziune locală. Mi-a fost milă. Țasta-i un truc. Așa pune mâna pe poveștile alea ale ei.

Cum.

Oamenii se gândesc că ar trebui s-o ajute. Eu am mai pus din greu de la mine, ca s-o ajut.

Ați mințit.

Nu ascultați ce vă spun. Am mai pus de la mine. M-a întrebat cum m-am simțit când m-am aflat față-n față cu el. Eu: frică, frică ancestrală, frica prăzii, frică de om al cavernelor. Asta am spus. Și că nu m-aș fi așteptat niciodată la una ca asta. Nu într-un oraș mic, curat și sigur ca ăsta. În reportaj, a spus despre mine că eram vizibil șocată.

Și.

Nimic din toate astea. În sfârșit ai ajuns, asta am gândit. Sună un pic a indian, dar eu nu sunt indiană. Nu-mi plac indienii. Noi suntem o parte a pământului - și el e o parte din noi. Florile cu miresmele lor sunt surorile noastre, cerbii, calul, mărețul vultur – ei sunt frații noștri. Îl iubeam pe Chief Seattle când eram mică – nu mică, adolescență. Discursul lui către președintele american mi l-am scris cu cerneală roșie pe pergament și l-am pus pe perete sub geam. Credeam în el. Ziceam: nu ziceți indieni. Ziceți nativii americani. Ziceți Șoșoni. Ziceți Sioux. Nu ziceți Eskimoși. Ziceți Yupiți, Inuiți. Discursul e un fals. L-a conceput nu știu ce prostănac alb. Un producător de la Hollywood. Și: adevăratul Chief Seattle a fost un trădător. El a vândut pământul și și-a dus oamenii în rezervație. Adevărul e: tipul era catolic. Și cu siguranță că el nici măcar n-a fost cel mai rău. Unele triburi țineau sclavi. Femeile erau obiect de negoț. Indienii nu erau mai buni decât mine.

Au fost aproape stârpiți.

Mulți erau bețivi. Aveau patima jocurilor. Niște tipi de rahat.

Vreți să spuneți cu asta că nativii americani și-ar fi meritat soarta.

(...)

23.

Cincispreze subiecți de sex masculin, sănătoși, dreptaci au luat parte la experimentul nostru. Din cauză că ne-a interesat fundamentul neuronal al pedepsirii, am înregistrat în minutul ăsta fluxurile cerebrale.

Dintre regiunile care sunt activate în mod special la pedepsire se evidențiază în primul rând caudate nucleus. Am observat o excitare peste medie la acei probanzi care au simțit o nevoie puternică de pedepsire a încălcării normei.

Lucrul acesta e cu atât mai interesant dacă se cunoaște rolul acestei regiuni în sistemul de recompensare. Importanța ieșită din comun a acestei regiuni cerebrale a fost atestată în cadrul experimentelor cu șobolani și maimuțe.

Capacitatea de a dezvolta norme sociale care au valabilitate pentru o grupă neînrudită genetic, și mai ales impunerea acestor norme prin sancțiuni altruiste e una din trăsăturile decisive ale speciei umane. Pedepsirea altruistă e probabil un element cheie pentru explicarea cooperării exemplare din societățile umane.